

VODIČ kroz sistem porodičnopravne zaštite od nasilja u porodici

Prof. dr Nevena Petrušić

Prof. dr Slobodanka Konstantinović Vilić

VODIČ
kroz sistem porodičnopravne zaštite od nasilja u porodici

Autorke:
Prof. dr Nevena Petrušić
Prof. dr Slobodanka Konstantinović Vilić

Izdavač:
Autonomni ženski centar, Beograd
Program razvoja dobrih praksi u oblasti nasilja u porodici

Saizdavač:
Ženski istraživački centar za edukaciju i komunikaciju, Niš

Urednica:
Tanja Ignjatović

Dizajn:
Bobana Macanović

Štampa:
MarDox, Beograd

Tiraž: 500

ЦИП - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

343 . 211 . 6 . (497 . 11)
343 . 851 : 343 . 62 (497 . 11)
343 . 851 : 343 . 54/ . 55 (497 . 11)

ПЕТРУШИЋ, Невена

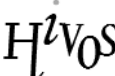
Vodič kroz sistem porodičnopravne zaštite od nasilja u porodici
/ Nevena Petrušić, Slobodanka Konstantinović Vilić . - Beograd
: Autonomni ženski centar, Program razvoja dobrih praksi u oblasti
nasilja u porodici ; Niš : Ženski istraživački centar za edukaciju i
komunikaciju, 2006 (Beograd : MarDox) . - 90 str . ; 26 cm

Tiraž 500. - Podaci o autorstvu : str . 85.
- Bibliografija : str . 86-90.

ISBN 86-902567-3-3 (AŽC)

1. Константиновић Вилић, Слободанка
а) Породично насиље - Сузбијање - Србија
б) Жртве насиља - Правна заштита - Србија

COBISS . SR - ID 128861196

u Beogradu, 2005. uz podršku 

Sadržaj

Predgovor	5
Nasilje u porodici: osnovne karakteristike, oblici i rasprostranjenost	7
Predrasude i stereotipi o nasilju u porodici	10
Posledice nasilja	13
Međunarodni standardi u domenu pravne zaštite od nasilja u porodici	17
Proces izgradnje integralnog sistema pravne zaštite od nasilja u porodici u Republici Srbiji	21
Porodičnopravna zaštita od nasilja u porodici	23
MATERIJALNOPRAVNI USLOVI ZA ODREĐIVANJE MERA ZAŠTITE	24
OPERACIONALNA DEFINICIJA POJMA „NASILJE U PORODICI”	24
KRITERIJUMI ZA KVALIFIKACIJU	26
OBLICI, INDIKATORI I KARAKTERISTIKE NASILJA U PORODICI	29
KARAKTERISTIKE NASILJA U PORODICI	35

POJAM „PORODICE” U DOMENU PORODIČNOPRAVNE ZAŠTITE OD NASILJA U PORODICI	38
MERE PORODIČNOPRAVNE ZAŠTITE	40
OKOLNOSTI OD KOJIH ZAVISI IZBOR MERA ZAŠTITE OD NASILJA U PORODICI	50
TRAJANJE MERE ZAŠTITE OD NASILJA U PORODICI	53
URAČUNAVANJE VREMENA PROVEDENOG U PRITVORU I ZATVORU	54
PRODUŽAVANJE TRAJANJA MERE ZAŠTITE OD NASILJA U PORODICI	55
PRESTANAK MERE ZAŠTITE PRE ISTEKA VREMENA NA KOJI JE MERA ODREĐENA	56
Postupak u parnicama za zaštitu od nasilja u porodici .	58
NADLEŽNOST I SASTAV SUDA	59
NAČELA POSTUPKA	59
POKRETANJE POSTUPKA	60
STRANKE I ZASTUPNICI U POSTUPKU	65
TOK POSTUPKA	66
PRIPREMNI POSTUPAK	66
IZVIĐANJE, RASPRAVLJANJE I DOKAZIVANJE	68
OPHOĐENJE I KOMUNIKACIJA SUDA SA STRANKAMA	73
ULOGA ORGANA STARATELJSTVA	73
PROCESNI POLOŽAJ DETETA U PARNICI ZA ZAŠTITU OD NASILJA U PORODICI	75
SADRŽINA I PRIRODA PRESUDE	80
TROŠKOVI POSTUPKA	83
DOSTAVLJANJE PRESUDE	84
EVIDENCIJA I DOKUMENTACIJA	84
PRAVNI LEKOVI	84
Podaci o autorstvu	85
Literatura	86

Predgovor

U Republici Srbiji nedavno je okončan proces izgradnje pravnih mehanizama za sprečavanje i suzbijanje porodičnog nasilja. Prvi korak učinjen je inkriminisanjem nasilja u porodici kao posebnog krivičnog dela, a usvajanjem novog Porodičnog zakona, čije su odredbe počele da se primenjuju 1. jula 2005. godine, zaokružen je sistem pravne zaštite od nasilja u porodici, propisivanjem porodičnopravnih mera zaštite. Time je na normativnom planu stvoren celovit sistem pravne zaštite od nasilja u porodici, zasnovan na prožimanju preventivnih porodičnopravnih mera zaštite i mera krivičnopravne zaštite.

Regulisanje sistema pravne zaštite od nasilja u porodici predstavlja značajan napredak na zakonodavnom planu i izraz je nastojanja države da, u skladu sa međunarodnim i evropskim standardima, žrtvama nasilja u porodici obezbedi pravovremenu, efikasnu i delotvornu pravnu zaštitu. Time je Republika Srbija započela da ostvaruje svoje obaveze koje je preuzela ratifikovanjem brojnih međunarodnih konvencija, deklaracija i preporuka Ujedinjenih nacija, Saveta Evrope i drugih međunarodnih i regionalnih organizacija u domenu rodne ravnopravnosti, zaštite prava žena, dece, marginalnih društvenih grupa i dr.

Preliminarna istraživanja pokazala su da je u relativno kratkom periodu primene novih propisa o porodičnopravnoj zaštiti od nasilja u porodici u delu pravne prakse došlo do prilične konfuzije i nesnalaženja. Ova pojava delimično je uzrokovana nepostojanjem detaljnog obrazloženja za-

kona, koje bi usmerilo pravnu praksu i pružilo pouzdan putokaz u tumačenju pravnih normi i iznalaženju njihovog pravog smisla i značenja. S druge strane, pravni poslenici/ce nisu blagovremeno obučeni i pripremljeni za implementaciju reformisanog porodičnog i porodično-procesnog prava.

Da li će i u kojoj meri u pravnoj praksi biti ostvarena porodičnopravna zaštita od nasilja u porodici, zavisi od niza faktora, pri čemu je ključna uloga pravnih stručnjaka/stručnjakinja, koji sadržinu zakonskih normi sprovode u život. Za pravilnu primenu propisa o porodičnopravnoj zaštiti od nasilja u porodici od krucijalne važnosti je razumevanje samog fenomena nasilja u porodici, poznavanje njegovih osnovnih karakteristika i oblika ispoljavanja, kao i sposobnost prepoznavanja indikatora nasilja u porodici. Osim toga, da bi projektovani sistem porodičnopravne zaštite od nasilja u porodici bio praktično implementiran i ostvario željene rezultate, neophodno je da pravni stručnjaci/stručnjakinje budu upoznati sa vrednosnim sadržajem novih zakonskih rešenja. Konačno, pružanje adekvatne porodičnopravne zaštite žrtvama nasilja u porodici podrazumava visok stepen svesti i profesionalne odgovornosti sudija, javnih tužilaca i drugih pravnih poslenika/ca i njihovu spremnost da prevaziđu sopstvene predrasude i zablude o nasilju u porodici.

Imajući u vidu početne teškoće u primeni propisa o porodičnopravnoj zaštiti od nasilja u porodici i svesne činjenice da pružanje zakonite, efikasne i delotvorne pravne zaštite žrtvama nasilja u porodici neposredno i direktno zavisi od stručnjaka/kinja u pravosuđu, prvenstveno od sudija i advokata, autorke su pripremile *Vodič kroz sistem porodičnopravne zaštite od nasilja u porodici*. Njegov nastanak rezultat je potrebe da se pruži neophodan edukativni materijal, koji će pravnim stručnjacima/stručnjakinjama i drugim pravnim poslenicima/cama pomoći da na pravi način sagledaju problem nasilja u porodici, da u svom radu pravilno interpretiraju i primenjuju zakonske odredbe i time doprinesu sprečavanju i suzbijanju ove opasne društvene pojave.

Autorke